

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTRO
ĮSAKYMAS

**DĖL ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTRO 2011 M. VASARIO 21 D. ĮSAKYMO
NR. V-269 „DĖL VIDURINIO UGDYMO BENDRŪJŲ PROGRAMŲ
PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO**

2013 m. liepos 12 d. Nr. V-654
Vilnius

1. P a k e i č i u Vidurinio ugdymo bendrąsias programas, patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. vasario 21 d. įsakymu Nr. V-269 „Dėl Vidurinio ugdymo bendrųjų programų patvirtinimo“ (Žin., 2011, Nr. 26-1283):

1.1. Išdėstau 15.6 punktą taip:

„15.6. meninis ugdymas: dailė, muzika, šokis, teatras, grafinis dizainas, filmų kūrimas, fotografija, kompiuterinės muzikos technologijos, menų pažinimas (6 priedas);“

1.2. Išdėstau 6 priedo 1.3 punktą taip:

„1.3. Meninio ugdymo dalykų programos yra skirtingos. Dalis programų tęsia pagrindinės mokyklos kursą (dailė, muzika, šokis, teatras) ir yra orientuotos į mokinių meninės raiškos gebėjimų ugdymą. Kita dalis programų yra siejamos su kompiuterinėmis technologijomis (filmų kūrimas, fotografija, grafinis dizainas, kompiuterinės muzikos technologijos). Šios programos orientuotos į kūrybos proceso pažinimą, mokinių kūrybinių gebėjimų ugdymą ir tam reikalingų kompiuterinių technologijų įvaldymą. Pasirinkę šias programas, mokiniai įgytą patirtį galės pritaikyti studijuodami interaktyvų dizainą, fotografiją, garso inžineriją ar pan. Menų pažinimo dalykas skiriamas mokiniams, kurie domisi daile, muzika, šokiu, teatru bei šiuolaikinėmis meno formomis ir siekia giliau jas pažinti. Programos ugdymo turinys grindžiamas probleminiais diskursais, siejamas su dabarties ir praeities sociokultūrinio gyvenimo realijomis bei menotyriiniu kontekstu, integruojant ir apibendrinant įvairių mokomųjų dalykų mokymosi patirtį.“

1.3. Išdėstau 6 priedo 4.1 punktą taip:

„4.1. Meninio ugdymo sritį sudaro devyni dalykai: dailė, filmų kūrimas, fotografija, grafinis dizainas, menų pažinimas, muzika, kompiuterinės muzikos technologijos, šokis, teatras.

Gausia formaliųjų meninio ugdymo dalykų pasiūla siekiama užtikrinti kiekvieno mokinio individualius meninius poreikius ir interesus. Mokykla siūlo mokiniams rinktis tas programas, kurioms įgyvendinti turi specialistų, tinkamą materialinę bazę – programų pasiūlą reguliuoja mokyklų galimybės.“

1.4. Išdėstau 6 priedo 4.2 punktą taip:

„4.2. Meninio ugdymo dalykų (dailės, filmų kūrimo, fotografijos, grafinio dizaino, menų pažinimo, muzikos, kompiuterinių muzikos technologijų, šokio ir teatro) mokoma skirtingos apimties, sudėtingumo kursais – bendroju ir išplėstiniu. Bendrojo ir išplėstinio kursų paskirtis išsamiai aprašoma kiekvieno dalyko programoje.“

1.5. Papildau 6 priedą VII skyriumi:

„VII. MENŲ PAŽINIMAS

9. Menų pažinimo programa – meninio ugdymo srities dalis.

9.1. Dalyko paskirtis.

9.1.1. Menų pažinimas – meninio ugdymo srities dalykas, kuriuo siekiama plėsti mokinių mokymosi krypties pasirinkimo galimybes ir užtikrinti ugdymo turinio diferencijavimą ir individualizavimą. Dalyko bendrosios nuostatos dera su meninio ir kitų ugdymo sričių dalykų nuostatomis.

9.1.2. Menų pažinimo dalykas skiriamas mokiniams, kurie domisi daile, muzika, šokiu, teatru bei šiuolaikinėmis meno formomis ir siekia giliau jas pažinti. Menų programos ugdymo turinys grindžiamas probleminiais diskursais, siejamas su dabarties ir praeities sociokultūrinio gyvenimo realijomis bei menotyrimu kontekstu, integruojant ir apibendrinant įvairių mokomųjų dalykų mokymosi patirtį.

9.1.3. Analizuodami ir vertindami praeities bei šiuolaikines meno formas, tyrinėdami ir interpretuodami įvairius dailės, muzikos, šokio bei teatro meno reiškinius, mokiniai aktyviai plėtos estetinę, meninę, kultūrinę ir bendrąsias (iniciatyvumo ir kūrybingumo, asmeninę, socialinę pilietinę, mokymosi mokytis, pažinimo) kompetencijas: pagarbą daugialypiam kultūros paveldui ir toleranciją postmoderniems meno ieškojimams, kūrybinius, mąstymo ir estetinius gebėjimus, integruos pasaulio istorijos, filosofijos, literatūros ir kitų dalykų žinias.

9.1.4. Prasminėje programos grandinėje „menininkas – kūrinys – mokytojas ir mokinys“ labai svarbūs gyvi (arba virtualūs) susitikimai su kūrėjais, tiesioginis darbas edukacinėse erdvėse, diskusijos apie praeities ir dabarties meno procesus: tai padės paaiškinti kūrinių prasmę, atskleis jų atsiradimo kontekstą, menininko intencijas, suvokėjo impresijų kilmę, kūrinio vidinę struktūrą. Ypatingas dėmesys menų pažinimo dalyko pamokose skiriamas meninės kūrybos ir meno reikšmės visuomeniniame gyvenime problematikai. Naudodamiesi žymių menininkų patirtimi ir nagrinėdami jų meninių sumanymų idėjas, mokiniai mokysis kūrybiškai ir kritiškai apmąstyti kūrinius, kurie ne tik atskleis sociokultūrinį meno pamatą, bet ir padės atrasti asmeninę kūrybinių užmojų motyvaciją.

9.2. Tikslas, uždaviniai, struktūra.

9.2.1. Dalyko tikslas – plėtoti mokinių estetinę meninę nuovoką, kultūrinio sąmoningumo ir kitas bendrąsias kompetencijas, siekiant išugdyti išmanų Lietuvos ir pasaulio kultūrinio gyvenimo dalyvį ir kūrėją, norintį ir gebantį menu praturtinti savo gyvenimą.

9.2.2. Dalyko uždaviniai. Siekiama, kad mokiniai:

9.2.2.1. suvoktų meninės kūrybos įvairovę ir meno svarbą žmogaus bei visuomenės gyvenime, puoselėtų praeities ir dabarties kultūros, meno ir kūrybinės veiklos vertybes, būtų tolerantiški ir atviri naujoms estetinėms patirtims;

9.2.2.2. plėtotų meno kūrinių bei reiškinių stebėjimo, suvokimo ir vertinimo gebėjimus, įgytų reikalingų žinių;

9.2.2.3. išmoktų pritaikyti sukauptą patirtį kasdienėje ir visuomeninėje veikloje.

9.2.3. Dalyko struktūra. Dalykas integraliai apima dailės, muzikos, šokio bei teatro meno šakas. Dalyko galima mokytis bendruoju ir išplėstiniu kursais, kurie skiriasi savo sudėtingumu. Mokinių įgyjamos nuostatos, gebėjimai ir žinios tiek bendrajame, tiek išplėstiniame kursuose aprašomi pagal dvi veiklos sritis:

9.2.3.1. meno kūrinių stebėjimas, analizė, interpretavimas ir vertinimas. Susipažindami su meninės kūrybos pasauliu (istorija, teorija ir praktika), pasitelkdami individualią patirtį ir įgytas žinias, mokiniai stebės, analizuos / interpretuos ir vertins senuosius bei šiuolaikinius meninės veiklos / raiškos pavyzdžius;

9.2.3.2. meno reikšmės sociokultūrinėje aplinkoje vertinimas. Stebėdami meno sklaidos ir meninės veiklos socialinėje erdvėje būdus bei formas, dalyvaudami mokyklos, miesto ir šalies kultūriniame gyvenime, gilindami asmeninę estetinę patirtį ir meninių išgyvenimų poreikį, mokiniai analizuos meno poveikį ir svarbą individualybės, visuomenės ir kultūros raidai.

9.3. Programos įgyvendinimas: integravimo galimybės, ugdymo gairės, mokymosi aplinka.

9.3.1. Integravimo galimybės.

9.3.1.1. Dalyko programa remiasi ankstesniais mokymosi metais sukaupta menine mokinio patirtimi. Visų meninio ugdymo dalykų pasiekimai apibendrinami ir integruojami per problemines sritis, analizuojant meno pasaulį diachroniškai (meno istorijos raidos požiūriu) ir sinchroniškai (konkretaus laikotarpio požiūriu).

9.3.1.2. Akivaizdžios teminės ir tarpdalykinės integracijos galimybės, pavyzdžiui,

rengiant progines pamokas, susietas su mokyklos, miesto, regiono, šalies renginiais; suderinant mokymo planus toje pačioje klasėje dirbančių mokytojų (ypač tarp meninio ugdymo dalykų ir istorijos, geografijos, literatūros, kalbos dalykų).

9.3.1.3. Ugdymo procesas yra nuoseklus ir dėstomas kaip tęstinė bei tarpusavyje susijusi dailės, muzikos, šokio bei teatro meno šakų pažinimo programa. Siekiant vidinės integracijos pasirinktos visoms meno rūšims bendros veiklos sritys: meninės raiškos ir meno kūrybinių suvokimas, interpretavimas ir analizė, taip pat meninės veiklos sociokultūrinėje aplinkoje pažinimas ir analizė. Siekiant turinio integracijos pasirinktos penkios visoms meno šakoms aktualios probleminės sritys: estetiškas emocinis meno poveikis, meno statusas visuomenėje, menininko vaidmens raida, etnokultūrinis meno aspektas, meno ir šiuolaikinių technologijų sąveika.

9.3.1.4. Socialinės edukacinės integracijos požiūriu dalyko programoje ypač aktualūs yra tarpdisciplininiai šiuolaikinio meno projektai, kuriems stebėti, analizuoti, interpretuoti ir vertinti skiriama daug dėmesio. Mokslas ir technologijos tampa integralia meninių procesų, į kuriuos aktyviai įtraukiami žiūrovai (tarp jų mokytojai ir mokiniai), dalimi – taip kuriamos naujos kūrybinio bendradarbiavimo formos ir generuojamos viešo kritinio diskurso idėjos.

9.3.2. Ugdymo gairės.

9.3.2.1. Siekiant, kad mokiniai suvoktų kultūrinį bei istorinį meno kūrinio kontekstą ir dabarties meninių reiškinių komunikacinius, interaktyvius, conceptualius aspektus, programa grindžiama diachronijos (meno istorinės raidos pjūvis) ir sinchronijos (konkreto laikotarpio kūrybinių estetiškos idėjų pjūvis) principais.

9.3.2.2. Menų pažinimo pamokose mokytojas kartu su mokiniais analizuodamas ir interpretuodamas naujausius meninius reiškinius ne tik atskleis socialinius meno aspektus, bet ir išsakys asmeninę nuomonę; stebėdamas ir prižiūrėdamas individualią bei grupinę mokinių veiklą, vadovaus mokymo(si) procesui skirtingose edukacinėse erdvėse.

9.3.2.3. Aptariant ir analizuojant meno kūrinius (ar jų fragmentus), rengiant diskusijas apie šiuolaikinius kultūros reiškinius, naudojami skirtingi aktyvaus mokymo metodai, tarp jų – darbas nedidelėse mokinių grupėse, trumpalaikiai vienos temos ir ilgalaikiai tiriamieji projektai, mokymas(is) bendradarbiaujant.

9.3.2.4. Tam, kad per konkrečias praktines užduotis mokiniai argumentuotai pagrįstų savo nuomonę ir mokėtų apibendrinti meno kūrinio / reiškinio sukeltus estetinius potyrius, reflektuotų individualius įspūdžius, plėtotų kritinio mąstymo patirtį, taikomas dialoginės interpretacijos ir diskusijų metodai.

9.3.2.5. Tenkinant tiesioginio kontakto su meno kūriniais ir menine veikla poreikį, inicijuojamas individualus ir kolektyvinis kultūros bei meno įstaigų, meninių renginių lankymas, organizuojami susitikimai su menininkais, vykdoma projektinė veikla, ieškoma galimybių pristatyti menotyrinę mokinių veiklą tiek profesionalaus meno, tiek internetinės sklaidos kontekste.

9.3.3. Mokymosi aplinka.

9.3.3.1. Emocinė aplinka. Ją kuria visi mokyklos bendruomenės nariai, tačiau per pamoką ji labiausiai priklauso nuo mokytojo, kuris pasitikėdamas savo žiniomis ir gebėjimais, rodydamas pagarbą mokinio nuomonei ir lūkesčiams, keldamas pagrįstus reikalavimus, tinkamai padrašindamas ir vertindamas mokinį, sukuria mokytis ir kurti palankius santykius; įtraukia jaunuolius į ugdymo turinio formavimą.

9.3.3.2. Mokymosi priemonės. Menų pažinimo dalykui skirta kabineto įranga ir aplinka turėtų nuteikti mokinius aktyviai ir kūrybingai dirbti, būti pakankamai mobili tiek individualiam, tiek grupiniam darbui organizuoti. Kabinete turi būti kūriniams stebėti / klausyti ir analizuoti mokytojui ir (ar) mokiniams reikalingas kompiuteris su interneto prieiga, televizorius ir vaizdo bei garso grotuvai, projektorius, skaitmeninis fotoaparatas ir (ar) skaitmeninė vaizdo kamera, spalvotas daugiafunkcis spausdintuvas, kultūros ir meno informaciniai leidiniai, žinynai, enciklopedijos, kiek leidžia galimybės – meno periodika.

9.3.3.3. Mokymosi / edukacinės erdvės. Menų pažinimo dalyko pamokos turėtų vykti ne

vien mokyklos kabinete, bet ir kultūrinėje aplinkoje (jei nėra galimybių, bent virtualioje erdvėje): galerijose, muziejuose, koncertų salėse, teatruose ir pan. Mokytojas kaip svarbią mokymosi proceso dalį turėtų inicijuoti klasės ar mokinių individualų lankymąsi / dalyvavimą parodose, koncertuose, šokio ir teatro spektakliuose.

9.4. Menų pažinimas: mokinių pasiekimai, turinio apimtis, vertinimas.

9.4.1. Bendrasis kursas.

9.4.1.1. Mokinių pasiekimai.

1. Meno kūrinių stebėjimas, analizė, interpretavimas ir vertinimas	
Nuostatos. Domėtis menais kaip galimybe geriau pažinti save ir pasaulį. Gerbti ir vadovautis meno šakų suvokimo bei vertinimo taisyklėmis, siekti naujų žinių, gilinti savo poreikius kūrybinėje veikloje. Toleruoti skirtingas meno apraiškas bei ieškojimus. Būti atviram naujoms estetinėms patirtims ir meniniams iššūkiams. Esminiai gebėjimai. Stebėti, analizuoti, interpretuoti ir vertinti meno kūrinių / reiškinių. Aiškintis, fiksuoti savo potyrius, reflektuoti kūrinių poveikį.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Laikytis meno suvokimo taisyklių.	1.1.1. Apibūdinti tradicinius ir netradicinius meno reiškinius; nusakyti būdingas meno suvokėjų elgesio formas muziejuje, koncertų salėje, šokio ar teatro spektaklyje.
	1.1.2. Nusakyti žiūrovo / klausytojo reikšmę ir funkciją meninės kūrybos veikloje.
1.2. Skirti meno kūrinių ypatumus ir jų prigimtį.	1.2.1. Įvardyti meno kūrinių savitumus, jo priklausomybę istoriniam ir estetiniam periodui.
	1.2.2. Nurodyti kūrinių autorių; apibūdinti meno kūrinių formą, turinį, technines ir atlikimo savybes, susieti jas su kūrinių gimimo ir suvokimo kontekstu.
1.3. Apibūdinti kūrinių raiškos priemones ir įvertinti jų meninę visumą; išskirti kūrinių problematiką ir suvokti kūrinių prasmę.	1.3.1. Įvardyti kūrinių raiškos priemones, stiliaus bei žanro savybes.
	1.3.2. Nusakyti kūrinių sukeltus išpūdžius ir susieti juos su kūrinių menine visuma.
	1.3.3. Įvardyti kūrinių problematiką, temą (-as), nusakyti meninę ir estetinę kūrinių vertę.
1.4. Įvertinti kūrinių / reiškinių naujumą, jo aktualumą iš istorinės ir dabarties pozicijų.	1.4.1. Nurodyti esminius meno raidos etapus, mokėti juos skirti ir atpažinti.
	1.4.2. Apibūdinti meninės kūrybos suvokimo ir vertinimo kriterijus, mokėti juos taikyti konkrečiam kūriniui.
1.5. Vertinti asmeninį meno / meninės kūrybos poveikį ir įvardyti individualius estetinius lūkesčius bei poreikius.	1.5.1. Įvardyti emocinį ir estetinį meninės kūrybos tikslą bei poveikį; apibūdinti jos įtaką keičiantis nusistovėjusiam požiūriui ar išankstinei nuomonei; išsakyti meninių potyrių lūkesčius.
2. Meno reikšmės sociokultūrinėje aplinkoje vertinimas	
Nuostatos. Toleruoti ir gerbti skirtingas meninės kūrybos ir veiklos apraiškas bei ieškojimus. Tinkamai elgtis skirtinguose meniniuose kultūriniuose renginiuose. Tausoti supančius	

kultūros objektus. Esminiai gebėjimai. Analizuoti ir vertinti meno reikšmę savo ir visuomenės gyvenime.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
2.1. Pastebėti ir atpažinti meninės veiklos reiškinius kasdienėje bei sociokultūrinėje aplinkoje.	2.1.1. Atskirti profesionalų ir taikomąjį meną, paaiškinti kasdienio meno funkcionavimo būdus, įvardyti meninės veiklos poveikį gyvenamajai aplinkai.
	2.1.2. Nurodyti svarbiausius lietuvių bei užsienio meno kūrėjus, jų kūrybos poveikį savo srities ir šalies meno bei kultūros raidai. Nusakyti socialinę ir politinę meno reikšmę bei funkciją.
2.2. Analizuoti ir argumentuotai diskutuoti apie meno kūrinius / reiškinius.	2.2.1. Atsirinkti ir susisteminti reikalingą informaciją, pagrįsti pasirinkimo motyvus.
	2.2.2. Apibūdinti svarbiausius meno kūrinio / meninės veiklos analizės kriterijus ir pritaikyti juos praktiškai.
	2.2.3. Savo įspūdžius, estetinius potyrius susieti su analizuojamo kūrinio menine visuma.
2.3. Parašyti argumentuotą ir asmeniniais pastebėjimais pagrįstą matytos parodos, šokio ar teatro spektaklio, klausyto koncerto recenziją pagal susitartus reikalavimus.	2.3.1. Atsirinkti ir susisteminti reikalingą informaciją, kritikų atsiliepimus apie matytą renginį.
	2.3.2. Apibūdinti recenzijos rašymo formas, pasirinkti reikiamą kritikos tipą.
	2.3.3. Savo išgyvenimus susieti su matyto / klausyto renginio stilistika, užmegzti poleminių dialogų su kritikų pasisakymais.
2.4. Tyrinėti skirtingus meno reiškinius.	2.4.1. Rinkti ir sisteminti duomenis apie pasirinktą meninę veiklą /reiškinį sociokultūrinėje aplinkoje, apibūdinti tos veiklos / reiškinio ypatumus.
	2.4.2. Apibūdinti nesudėtingo tyrimo būdus ir formas, duomenų apibendrinimo schemas ir tikslingai jas panaudoti savo kritinėje apžvalgoje.
	2.4.3. Pasitelkus informacines technologijas, pristatyti savo kritinės apžvalgos išvadas ir inicijuoti diskusiją aktualiaisiais stebėtos meninės veiklos / reiškinio klausimais.
2.5. Dalyvauti klasės, mokyklos menotyrinės veiklos sklaidoje.	2.5.1. Apibūdinti menotyrinės veiklos formas ir jų reikšmę bendruomenės gyvenime.
	2.5.2. Paaiškinti kultūros žiniasklaidos formavimo ir funkcionavimo principus, jos svarbą visuomenės gyvenime.

9.4.1.2.1. Dalyko turinys grindžiamas penkiomis aktualiomis probleminėmis sritimis: 1) estetinis-emocinis meno poveikis, 2) meno statusas visuomenėje, 3) menininko vaidmens raida, 4) etnokultūrinis meno aspektas, 5) menas ir šiuolaikinių technologijų sąveika. Jos apima meno istorijos, teorijos ir kritikos sandus.

9.4.1.2.2. Tiriant ir vertinant meno reikšmę sociokultūrinėje aplinkoje, pageidautina individualiai ir kartu su klase lankyti parodas, koncertus, šokio ir teatro spektaklius, susitikti su menininkais ir atlikėjais. Per matytų renginių ir projektų aptarimus, savo rašiniuose mokiniai skatinami apibūdinti patirtus individualius išpūdžius ir išgyvenimus.

9.4.1.3. Vertinimas. Vertinant praktines kūrybines užduotis mokiniai yra skatinami išmolti įsivertinti ir pateikti savo darbus kitiems. Sudaromos užduočių vertinimo kriterijų lentelės, kurias pasiūlo mokytojas ir aptaria, papildo atsižvelgdamas į konkrečios klasės mokinių pageidavimus ir pasiūlymus.

Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
1. Meno kūrinių stebėjimas, analizė, interpretavimas ir vertinimas		
<p>Atpažįsta tradicinius ir netradicinius meno reiškinius, žino meno istorijos periodus. Analizuodamas (interpretuodamas) meno kūrinį / reiškinių įvardija jo žanrą, temą, raiškos priemones, nusako sukeltus išpūdžius. Vertina kūrinį pagal mokytojo nurodytus klausimus. Žino būdingas elgesio normas muziejuje, koncertų salėje, šokio ar teatro spektaklyje.</p>	<p>Apibūdina tradicinius ir netradicinius meno reiškinius, orientuojasi meno istorijos periodizacijoje. Analizuodamas (interpretuodamas) meno kūrinį / reiškinių, apibūdina jo žanrą, temą, raiškos priemones, argumentuotai nusako sukeltus išpūdžius. Vertina kūrinį pagal mokytojo nurodytus ir individualiai išplėtotus klausimus. Nusako būdingas elgesio normas muziejuje, koncertų salėje, šokio ar teatro spektaklyje.</p>	<p>Palygina tradicinius ir netradicinius meno reiškinius. Skiria meno istorijos periodus, nurodo žymiausius kūrėjus. Analizuodamas (interpretuodamas) meno kūrinį / reiškinių apibūdina jo formą, turinį, technines ir atlikimo savybes, kūrinio sukeltus išpūdžius susieja su jo menine visuma. Vertina kūrinį pagal mokytojo rekomenduotus ir paties pasirinktus vertinimo kriterijus. Paaiškina elgesio muziejuje, koncertų salėje, šokio ar teatro spektaklyje skirtumus.</p>
2. Meno reikšmės sociokultūrinėje aplinkoje vertinimas		
<p>Įvardija menines apraiškas kasdienėje aplinkoje. Fragmentiškai apibūdina kelių garsiausių Lietuvos menininkų kūrybą. Rašydamas kūrinio analizę, meninio renginio / įvykio recenziją pabrėžia asmeninius potyrius ir išgyvenimus. 1 kartą per pusmetį apsilanko dominančioje parodoje, koncerte, šokio ar teatro spektaklyje. Sutartą laiką stebi dominančią meninę veiklą / reiškinių,</p>	<p>Apibūdina meninės veiklos reiškinius kasdienėje aplinkoje. Nusako garsiausių Lietuvos menininkų kūrybos ypatumus. Rašo argumentuotą, faktais ir asmeniniais potyriais grindžiamą kūrinio analizę, meninio renginio / įvykio recenziją. 2–3 kartus per pusmetį apsilanko dominančioje parodoje, koncerte, šokio ar teatro spektaklyje. Pristato stebėtos meninės</p>	<p>Apibūdina ir kritiškai apmąsto meninės veiklos reiškinius kasdienėje aplinkoje. Apibūdina garsiausių Lietuvos menininkų kūrybos ypatumus pasaulio meno tendencijų kontekste. Rašo argumentuotą, faktais, socialiniu kontekstu ir asmeniniais potyriais grindžiamą kūrinio analizę, meninio renginio / įvykio recenziją. 3–4 kartus per pusmetį</p>

apibūdina jo ypatumus ir reikšmę.	veiklos / reiškinių tyrimo rezultatus, atsako į mokytojo ir draugų klausimus.	apsilanko dominančioje parodoje, koncerte, šokio ar teatro spektaklyje. Pasitelkęs informacines technologijas, pristato stebėtos meninės veiklos / reiškinių tyrimo rezultatus, inicijuoja diskusiją.
-----------------------------------	---	---

9.4.2. Išplėstinis kursas.

9.4.2.1. Mokinių pasiekimai.

1. Meno kūrinių stebėjimas, analizė, interpretavimas ir vertinimas	
Nuostatos. Prasmingai taikyti meno suvokimo bei vertinimo taisykles. Aiškintis meno poveikį, suprasti ir gilinti savo poreikius kūrybinėje veikloje. Toleruoti skirtingas meno apraiškas bei ieškojimus. Būti atviram naujoms estetinėms patirtims ir meniniams iššūkiams. Esminiai gebėjimai. Stebėti, analizuoti, interpretuoti ir vertinti meno kūrinių / reiškinių. Aiškintis, fiksuoti savo potyrius, reflektuoti kūrinių poveikį.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Laikytis meno suvokimo ir pažinimo taisyklių, taikyti jas praktiškai.	1.1.1. Apibūdinti tradicinių ir netradicinių meno reiškinių panašumus ir skirtumus; žinoti būdingas meno suvokėjo elgesio formas ir pagal aplinkybes jomis kūrybiškai vadovautis muziejuje, koncertų salėje, šokio ar teatro spektaklyje.
	1.1.2. Suvokti savo kaip žiūrovo / klausytojo reikšmę ir funkciją meninės kūrybos veikloje.
1.2. Nagrinėti meno kūrinių ypatumus ir jo prigimtį, pagrįsti savo pastebėjimus istoriniais faktais ir konceptualiais sugretinimais.	1.2.1. Palyginti skirtingų meno kūrinių raiškos savitumus, nustatyti priklausomybę istoriniam ir estetiniam periodui.
	1.2.2. Apibūdinti kūrinių autoriaus stilistinę manierą; paaiškinti meno kūrinių formas, turinio, techninių ir atlikimo savybių kilmę, pagrįsti jų kūrinių atsiradimo ir suvokimo kontekstu.
	1.2.3. Gretinant panašius pavyzdžius, išryškinant jų panašumus ir skirtumus, paaiškinti kūrinių identifikavimo ir funkcionavimo principus.
1.3. Analizuoti kūrinių raiškos priemones ir įvertinti jų meninę visumą; išskirti kūrinių problematiką ir paaiškinti kūrinių prasmę.	1.3.1. Naudojant menotyrimo terminus, apibūdinti kūrinių raiškos priemones, stiliaus bei žanro savybes.
	1.3.2. Kūrinių sukeltus įspūdžius susieti su kūrinių menine visuma ir asmeniniais potyriais.
	1.3.3. Paaiškinti kūrinių problematiką, temą (-as), nusakyti meninę ir estetinę kūrinių vertę.
	1.3.4. Pristatyti ir pakomentuoti skirtingas to paties kūrinių interpretacijas.
1.4. Inicijuoti diskusijas vertinant kūrinių / reiškinių naujumą, aktualumą	1.4.1. Skirti, atpažinti ir nusakyti esminius meno raidos etapus, apibūdinti charakteringus pavyzdžius.

iš istorinės ir dabarties pozicijų.	1.4.2. Tikslingai taikyti meninės kūrybos suvokimo ir vertinimo kriterijus analizuojant / interpretuojant konkretų kūrinį.
	1.4.3. Aktyviai dalyvauti grupinėse diskusijose kūrinio naujumo, aktualumo klausimais.
1.5. Vertinti asmeninį meno / meninės kūrybos poveikį ir kritiškai apmąstyti individualius estetinius lūkesčius bei poreikius.	1.5.1. Nusakyti emocinį ir estetinį meninės kūrybos tikslą bei poveikį; pateikiant pavyzdžių, apibūdinti jos įtaką keičiantis nusistovėjusiam požiūriui ar išankstinei nuomonei; pakomentuoti asmeninius „atradimus“.
	1.5.2. Motyvuotai ir argumentuotai įvertinti savo bei bendraamžių meninių potyrių lūkesčius, įvardijant šios patirties silpnąsias ir stipriąsias puses pakomentuoti savo nuomonę.
2. Meno reikšmės sociokultūrinėje aplinkoje vertinimas	
Nuostatos. Toleruoti ir gerbti skirtingas meninės kūrybos ir veiklos apraiškas bei ieškojimus. Įtvirtinti aktyvią asmeninę meno suvokėjo ir dalyvio poziciją. Esminiai gebėjimai. Analizuoti ir vertinti meno reikšmę savo ir visuomenės gyvenime. Atlikti nesudėtingą stebėtų meno reiškinių ar kultūros institucijos veiklos tyrimą.	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
2.1. Atpažinti ir įvertinti meninės veiklos reiškinius kasdienėje bei sociokultūrinėje aplinkoje.	2.1.1. Apibūdinti meno reikšmę sociokultūrinėje aplinkoje, aptarti kasdienio meno funkcionavimo būdus, įvertinti meninės veiklos poveikį gyvenamajai aplinkai.
	2.1.2. Išsakyti nuomonę apie svarbiausių lietuvių bei užsienio meno kūrėjų kūrybos poveikį savo srities ir šalies meno bei kultūros raidai. Nusakyti socialinę ir politinę meno reikšmę bei funkciją, pateikti matytų pavyzdžių.
2.2. Parašyti motyvuotą ir pagrįstą meno kūrinio /reiškinio analizę pagal susitartus reikalavimus, inicijuoti darbo aptarimą-diskusiją.	2.2.1. Atsirinkti ir susisteminti reikalingą informaciją, pagrįsti pasirinkimo motyvus per kūrinio kilmę, asmeninius išpūdžius, menininko ketinimus, vidinę darbo struktūrą.
	2.2.2. Paaiškinti svarbiausius meno kūrinio / meninės veiklos analizės kriterijus ir pritaikyti juos praktiškai.
	2.2.3. Savo išpūdžius, estetinius potyrius susieti su analizuojamo kūrinio menine visuma, pasirenkant atitinkamą rašymo formą.
	2.2.4. Pasitelkus informacines technologijas, žodžiu ir vaizdu konceptualiai pristatyti pagrindines meno kūrinio / reiškinio analizės idėjas ir mintis; surengti diskusiją apie aptarto kūrinio / reiškinio išliekamąją vertę.
2.3. Inicijuoti diskusijas aktualiais	2.3.1. Atsirinkti ir susisteminti reikalingą

meno probleminiais klausimais. Parašyti argumentuotą ir asmeniniais pastebėjimais pagrįstą matytos parodos, klausyto koncerto ar muzikinio renginio, šokio ar teatro spektaklio recenziją pagal susitartus reikalavimus.	informaciją, kritikų atsiliepimus apie matytą renginį, paaiškinti atrankos motyvus.
	2.3.2. Pagal atitinkamą kritikos tipą pasirinkti reikiamą recenzijos rašymo formą.
	2.3.3. Savo išgyvenimus susieti su matyto / klausyto renginio stilistika, remtis asmenine patirtimi, polemizuojant su kritikų vertinimu.
	2.3.4. Pasitelkus informacines technologijas, žodžiu ir vaizdu konceptualiai pristatyti pagrindines recenzijos idėjas ir mintis; surengti diskusiją apie aptarto renginio / įvykio išliekamąją vertę.
2.4. Parengti stebėtos meninės veiklos / reiškinių kritinę apžvalgą pagal susitartus reikalavimus, inicijuoti diskusijų ciklą aktualiausiai stebėtos meninės veiklos / reiškinių klausimais.	2.4.1. Rinkti ir sisteminti duomenis apie pasirinktą meninę veiklą/reiškinį sociokultūrinėje aplinkoje, stebėti tos veiklos / reiškinių kaitą, prognozuoti perspektyvas.
	2.4.2. Tikslingai pasirinkti nesudėtingo tyrimo būdus ir formas, duomenų apibendrinimo schemas, numatant skirtingas rezultatų panaudojimo galimybes savo kritinėje apžvalgoje.
	2.4.3. Pasitelkus informacines technologijas, žodžiu ir vaizdu pristatyti savo tyrimo rezultatus ir kritinės apžvalgos išvadas; inicijuoti diskusijų ciklą (pvz., mokyklos ar draugų interneto tinklalapyje), kuriam pasibaigus reziumuoti stebėtos meninės veiklos / reiškinių vertinimo procesą.
2.5. Dalyvauti organizuojant klasės, mokyklos menotyrinės veiklos sklaidą.	2.5.1. Paaiškinti menotyrinės veiklos reikšmę bendruomenės gyvenime, modeliuoti jos perspektyvas.
	2.5.2. Dalyvauti visuose mokyklos kultūrinės žiniasklaidos plėtros etapuose.

9.4.2.2. Turinio apimtis.

9.4.2.2.1. Dalyko turinys grindžiamas penkiomis aktualiomis probleminėmis sritimis: 1) estetinis-emocinis meno poveikis, 2) meno statusas visuomenėje, 3) menininko vaidmens raida, 4) etnokultūrinis meno aspektas, 5) menas ir šiuolaikinių technologijų sąveika. Jos apima dailės istorijos, teorijos ir kritikos sandus. Vietoj nuoseklaus istorinio dėstymo mokytojui ir mokiniams siūlomos svarstyti temos problemiškaip pristato esminius meno raidos periodus, šiuolaikinio meno aktualijas. Toks temų dėstymas ir jų aptarimas leis mokiniams gilinti istorines ir teorines žinias, skatins jų individualų požiūrį į meno kūrinius bei reiškinius ir motyvuos plačiau jais domėtis, padės atlikti reikalingas užduotis.

9.4.2.2.2. Aiškinantis šiuolaikinio meno prigimtį, pageidautina individualiai ir kartu su klase lankyti parodas, koncertus, šokio ir teatro spektaklius, susitikti su menininkais ir atlikėjais. Per matytų renginių ir projektų aptarimus pamokose dėmesys kreipiamas į mokinių patirtus individualius įspūdžius ir išgyvenimus. Siekiama, kad kalbėdami apie matytus meno kūrinius ar reiškinius, mokiniai įvardytų jų privalumus ir trūkumus, nusakytų idėją ir raiškos priemones, apibendrintų pristatymų visumą ir išsakytų savo estetinius potyrius.

9.4.2.3. Vertinimas. Vertinant praktines kūrybines užduotis mokiniai yra skatinami išmokyti įsivertinti ir pateikti savo darbus kitiems (taikomas diagnostinis vertinimas).

Sudaromos užduočių vertinimo kriterijų lentelės, kurias pasiūlo mokytojas ir aptaria, papildo atsižvelgdamas į konkrečios klasės mokinių pageidavimus ir pasiūlymus.

Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
1. Meno kūrinių stebėjimas, analizė, interpretavimas ir vertinimas		
<p>Skiria tradicinius ir netradicinius meno reiškinius, įvardija modernistinių ir postmodernistinių ieškojimus, suvokia savo kaip žiūrovo / klausytojo reikšmę ir funkciją meninės kūrybos veikloje. Nusako skirtingų autorių stilistinę manierą, kūrinio identifikavimo požymius. Analizuodamas (interpretuodamas) meno kūrinių / reiškinių iš dalies apibūdina jo formą, turinį, išvardija techninius ir atlikimo bruožus, kūrinio sukeltus įspūdžius sieja su jo menine visuma, rengia kūrinio analizės pristatymus. Vertina skirtingus kūrinius, nusako kūrinio problematiką.</p>	<p>Apibūdina tradicinius ir netradicinius meno reiškinius, įvardija modernistinių ir postmodernistinių ieškojimų skirtumus, nusako savo kaip žiūrovo / klausytojo reikšmę ir funkciją meninės kūrybos veikloje. Palygina skirtingų autorių stilistinę manierą, įvardija kūrinio identifikavimo požymius. Analizuodamas (interpretuodamas) meno kūrinių / reiškinių apibūdina jo formą, turinį, technines ir atlikimo savybes, kūrinio sukeltus įspūdžius susieja su jo menine visuma, rengia kontekstinės analizės pristatymus. Naudodamas lyginamąjį metodą, vertina skirtingus kūrinius, nusako kūrinio problematiką ir numato galimas interpretavimo kryptis.</p>	<p>Palygina tradicinius ir netradicinius meno reiškinius, modernizmo ir postmodernizmo pavyzdžius, paaiškina savo kaip žiūrovo / klausytojo reikšmę ir funkciją meninės kūrybos veikloje. Apibūdina meno kūrinio stilistinius ypatumus, autoriaus braižo specifiką, pasitelkdamas istorinį kontekstą. Analizuodamas (interpretuodamas) meno kūrinių / reiškinių apibūdina jo formą, turinį, technines ir atlikimo savybes. Išorės požymius sieja kūrinio atsiradimo kontekstu, rengia teminius kūrinio analizės pristatymus ir dalyvauja jų aptarime. Vertina kūrinio / reiškinių naujumą, aktualumą iš istorinės ir dabarties pozicijų, dalyvauja diskusijose dėl kūrinio vertinimo kriterijų.</p>
2. Meno reikšmės sociokultūrinėje aplinkoje vertinimas		
<p>Nusako meno prioritetus kasdienėje aplinkoje. Nusako garsiausių Lietuvos menininkų kūrybos ypatumus. Rašo faktais ir asmeniniais potyriais grindžiamą kūrinio analizę, meninio renginio / įvykio recenziją, rengia darbų pristatymus ir dalyvauja jų grupiniuose aptarimuose. 2–3 kartus per pusmetį apsilanko dominančioje parodoje, koncerte, šokio ar teatro spektaklyje. Pristato stebėtos meninės veiklos / reiškinių tyrimo</p>	<p>Apibūdina meno prioritetus kasdienėje aplinkoje. Apibūdina garsiausių Lietuvos menininkų kūrybos ypatumus, paaiškina stilistines sąsajas su dominuojančiomis meninėmis tendencijomis. Pasitelkdamas meno kritikos pavyzdžius, rašo argumentuotą, faktais ir asmeniniais potyriais grindžiamą kūrinio analizę, meninio renginio / įvykio recenziją, rengia darbų pristatymus ir dalyvauja jų grupiniuose aptarimuose.</p>	<p>Kritiškai apmąsto meno prioritetus kasdienėje aplinkoje. Paaiškina garsiausių Lietuvos menininkų kūrybos ypatumus pasaulio meno tendencijų kontekste, išsako ir pakomentuoja savo požiūrį. Pagal mokytojo nurodymus ir savo iniciatyvą rašo argumentuotas, faktais ir asmeniniais potyriais grindžiamas kūrinio analizės, meninio renginio / įvykio recenzijas, rengia</p>

<p>rezultatus, atsako į klausimus.</p>	<p>3–4 kartus per pusmetį apsilanko dominančioje parodoje, koncerte, šokio ar teatro spektaklyje. Pasitelkęs informacines technologijas, pristato stebėtos meninės veiklos / reiškinių tyrimo rezultatus, komentuoja kritines išvalgas, dalyvauja diskusijose.</p>	<p>darbų pristatymus, dalyvauja jų grupiniuose aptarimuose, komentuoja savo ir draugų nuomonę. Nuolat lanko parodas, koncertus, šokio ar teatro spektaklius. Remdamasis savo ir draugų atliktų stebėtos meninės veiklos / reiškinių tyrimų rezultatais, inicijuoja diskusijų ciklą internete, moderuoja pokalbius.</p>
--	--	--

“

2. Šis įsakymas įsigalioja 2013 m. rugsėjo 1 d.

ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTRAS

DAINIUS PAVALKIS
